

George C. Dumitru

Rupturi

roman

POLIROM
2023

Dacă au făcut mai mult? Dacă, odată băiatul atârnat acolo, Alex și ceilalți s-au apropiat și, cu o cruzime necontrolată, i-au desprins degetele unul câte unul? Sau l-au călcat puternic pe mâini, forțându-l să-și dea drumul? Dacă de fapt l-au împins pur și simplu, într-un moment de ură scurtă și intensă? Un gest irevocabil cu consecințe nefericite.

Nu, nu au făcut asta. Alex nu ar fi făcut asta, nu ar fi în stare, așa ceva ar fi imposibil. Inacceptabil. Să rămânem la *bullying*, e ceva cu care s-ar putea merge, cât de cât, mai departe.

Fir-ar să fie.

A ajuns repede la țară, a făcut sub trei ore de când a ieșit din casă. Un sat aproape de mare, cuprinzând două foste localități – de Jos și de Sus – care se uniseră administrativ. Nu mai exista vreo graniță între ele. Mergeai pe strada principală și te trezeai Sus fără să știi când ai lăsat Josul în urmă. El știa, de fiecare dată. Copilărise acolo. Știau și ceilalți, fiecare om în parte născut/crescut în acele locuri. Transformarea nu se realizase și în mentalul colectiv. Liniile de demarcație nu se uită, chiar dacă își schimbă forma sau dispar. Apăruseră case noi, se asfaltaseră străzi, se vopsiseră garduri. Dar aerul, atunci când treceai puntea invizibilă, era altul. Mirosurile, briza. Un pas mai în față și cerul își schimba subtil culoarea, razele soarelui cădeau altfel, mai pieziș. Nu mai erai la tine acasă. Te găseai de partea cealaltă, a vecinătății pline de orgolii. Dintotdeauna Susul și Josul se aflaseră în competiție. Primarii concuraseră între ei, oamenii între ei, animalele între ele. Odată unite sub o singură conducere, când Susul fusese asimilat de Jos, lucrurile deveniseră clare: asimilatul, inferior, hrănea asimilatorul. Josul câștigase. Poate și pentru că era mai aproape de oraș, se deschidea primul în fața șoferilor,

treceai prin el să ajungi în celălalt. Avea baruri mai multe, întinse de-a lungul șoselei, magazine generoase la colț de stradă, țărani cu marfa etalată la poartă. Trecătorii își puteau face plinul de aici, contribuind la creșterea economică, întreținând decalajul. Lupta fusese inegală, încheiată cu o victorie previzibilă. O pace recunoscută doar de-o parte, cealaltă își păstrase invidiile intacte, la fel și frustrările, complexe de inferioritate. Într-un plan secund al socialului, undeva la nivel existențial, avuseseră loc adevărate lupte de gherilă. În anii nouăzeci, Susul deschisese prima discotecă, devenind peste noapte centrul cultural al tineretului dezrobot. Josul își pierdea seară de seară populația de peste 16 ani, care se destrăbăla într-un spațiu comunist, dezafectat, al unei foste alimentare, transformat în club de noapte cu muzică și dans. Acolo fuseseră cele mai puternice ciocniri între tabere, soldate cu umflături, tăieturi și sângerări. Erau seri în care părinții își primeau copiii acasă cu nasul și buza sparte, învinețiți, cu coastele rupte. Miliția, redenumită, nu aplana conflicte, ci, cu un sadism al descătușării, le întreținea. Era care pe care. Susul deținea, în momentele acelea, supremația. Pierdută repede, discoteca s-a închis la fel cum apăruse, dintr-odată, spațiul fiind repus în circuitul aprovizionării oamenilor cu produse.

În timp, lucrurile s-au calmat, s-au reasezat, s-au reorganizat. Vremurile și-au spus cuvântul. Odată cu exodul tinerilor, războaiele au încetat. Bătrânii nu și-au mai bătut capul, ocupați cu sărăcia. Apoi au apărut veneticii, mutații de la oraș. Întâi victimele tranziției: își pierdeau locurile de muncă și nu le rămânea decât să-și vândă apartamentele moștenite de la părinți și să-și cumpere case în sat. Aici supraviețuiau, își făceau un scop din lucratul pământului. Au urmat orășenii anilor

două mii, deveniți țărani din noua modă a reconectării cu natura, cu viața simplă nesolicitantă intelectual. Apăsăți de prea mult corporatism, renunțau. Evadau, își puneau apartamentele la închiriat și își cumpărau pământ la țară, să-și ridice case cu etaj și să trăiască în rural. O revoltă la adresa noii ordini sociale. Închideau cercul pe care Epoca de Aur îl spărsese, când forțase migrația unei întregi generații. Făceau o mișcare în sens invers, de reconciliere cu trecutul.

Mai erau nomazii digitali, așa ca el, care puteau lucra de oriunde, cât timp exista o conexiune la internet. Alegeau și ei, de multe ori, câte o casă în satul de lângă mare, cu ceva curte, cu ceva verdeață, cu pomi și flori și miros de iarbă. O cumpărau sau o închiriau pe termen lung și se mutau cu strictul necesar, o geantă de haine și un rucsac plin cu aparatură electronică. Își petreceau vara pe plajă. Iarna se întorceau în oraș, la căldura comodă a caloriferului. În rest lucrau din curte, de sub bolta de viță-de-vie, simțindu-se regii muncii de la distanță. Cu regretul că încă nu au destui bani să facă același lucru din Grecia sau Spania sau Italia, că trebuie să se mulțumească cu puținul românesc.

Pentru toți străinii aștia, întregul sat arăta la fel. Omogen – și uman, și arhitectonic. Nu exista Sus sau Jos, erau casele lor și apoi toate celelalte, la grămadă, cu ziduri din chirpici și acoperiș de olan, înșirate de-a lungul străzii principale sau, mai în spate, răsfirate fără a urma vreo linie, aruncate acolo pe pământ, cum era întreaga Dobroge. Orice idee de animozitate între zone se pierduse în uitare. S-ar putea spune că oamenii trăiau în pace și armonie, fără resentimente. Erau doar pierduți în propria singurătate, zvârcolindu-se în spațiul lor vital, izolați de restul prin garduri înalte. Comunitățile din trecut se pierduseră în alergătura după bunăstare, apărută

după căderea comunismului. Legăturile dintre oameni, cândva atât de importante, se scurtcircuitaseră: nu mai era nevoie de ele, oportunitățile se deschiseseră dintr-odată cu duiumul. Camaraderia, ajutorarea reciprocă nu mai erau condiții ale supraviețuirii, ale răzbaterii prin viață, ci, în noua societate apăsător concurențială, deveneau o slăbiciune. Sătenii, cândva apropiați, se depărtaseră unii de alții cu viteza fulgerului, preocupați de acumularea individuală. Se sabotau reciproc, se invidiau, urau fiecare succesul celuilalt. Satul era plin de suflete atomizate, incapabile să mai formeze structuri sociale complexe. Fiecare își ducea mișcarea haotică în interiorul propriei gospodării, atent să nu se îndatoreze vreunui sau altuia. Datoriile ar fi trebuit plătite și pentru asta ar fi fost nevoie de relaționare, de comunicare. Comunicarea între vecini devenise ceva de neconceput, de evitat. Sub noul aspect al vieții nu se mai puteau delimita arii de influență. Concepte ca Sus și Jos deveniseră lipsite de sens. Rămăsese doar un fior nostalgic, ceva nedefinit, dar prezent când se trecea vechea graniță. Ceva memorabil. Acum satul era redus la puncte, înșirate pe hartă ca niște țânțari morți, lipiți de perete.

Casa bătrânească era aproape de granița cu Susul, la două străzi distanță. Ai lui încă o țineau ca pe-o casă de vacanță. Deși, de câte ori veneau, munceau pe rupte să întrețină curtea, grădina, sera și toate acareturile pline cu lemne, saci, ustensile și alte lucruri. Creșteau pui de găină, cultivau pământul, plantau copaci, culegeau via. Făceau vin și țuică. Pentru ei, casa era o gură de aer proaspăt care îi scotea din nemișcarea celor patru pereți ai apartamentului din oraș. Pentru el era o poartă spre trecut, rememorat cu ajutorul obiectelor vechi aflate încă acolo, în gospodărie. Bucătăria de iarnă, mică, de o singură cameră, în care obișnuia să doarmă bunica

lui, rămăsese conservată, la ani de zile după moartea ei. Intra aplecându-și capul să nu se lovească de tocul ușii și era transpus în adolescență – fusese perioada în care, abia mutat la oraș, încă nu se rupsese de obiceiurile țărănești cu care crescuse. Casa părintească, vândută, devenise de nefrecventat, noii locatari își manifestaseră ostilitatea când el, încă un copil, încercase să mai treacă pe acolo. Îi rămăsese casa cealaltă, în care mama mamei lui trăia singură, vizitată des de ai lui și, de câte ori putea, de el. Apoi el plecase la facultate. Bunica murise. Casa rămăsese – veche, încremenită în timp.

Maică-sa și prietenii ei se adunaseră, începuseră să bea și să mănânce. Venirea lui a animat pentru o vreme spiritele, erau oameni care nu-l mai văzuseră de mult, s-au simțit datori să se ridice și să-l pupe, unii să-l îmbrățișeze. Colegele maică-sii de la școală, în special. Cele mai tinere, care încă activau, deși visau și ele la pensionare.

Se așezaseră în foișor, stăteau roată, cu masa în mijloc. Mai mult femeile, bărbații erau în spate, la grătar, îi dădeau târcoale, arătându-se cunoscători. În realitate îi țineau lui taică-su de urât și îi turnau vin în pahar, atenți să nu rămână vreodată gol. Taică-su întorcea peștele de pe-o parte pe alta și vorbea tare, de răsuna curtea. Era o atmosferă veselă cu care nu mai era obișnuit.

I-a dat maică-sii cadoul, o eșarfă colorată și un buchet de flori, iar lui taică-su un coniac scump, luat de la cramă. S-a pus lângă Corina, profa de mate de la școala din oraș, și a început să mănânce. Murea de foame.

Corina încă preda și după câteva pahare începuse să se plângă de noua generație, asta care nu mai are treaba cu învățatul, asta care are un tupeu cât carul, care ia continuu profesorii peste picior, ce zice ea, care le răspunde direct de la obraz, golănește, întreținând o

situație conflictuală din care ei, profesorii, nu vor avea niciodată câștig de cauză. Legea nu mai este de partea lor. Păi, mai îndrăznești să lovești un derbedeu din asta, ca pe vremuri, când te răcoreai cu o palmă aplicată strategic? Acum ai pus-o: referat, nebunie. Să-i vorbești prostului de sus, să-l jignești, să-i exprimi evidența, că e un dobitoc, un retardat, un tâmpit care nu va face nicio brânză în viață și gata reclamația: apare imediat cu mă-sa la școală, care, cu mâinile în șolduri, se rățoiește până răgușește prin cancelarie, pe acolo. Și ei, profii, bagă capul în pământ, luați la rost de toate prăfuitele astea care, din spatele complexelor de inferioritate sau din prea multă iubire pentru copiii lor bătuti în cap și mincinoși, fac ca trenul, întorcând jigiri și amenințând. Asta-i mediu normal de lucru? Nu e. Așa că ia dă, Eleno, încă un pahar de vin și bucură-te că ai scăpat. Lasă că scapi și tu, nu mai ai mult, a zis maică-sa, apoi spre el: Alex n-a vrut să vină? Nu, e la Alina și are meditații și la română, și la mate și ar fi fost complicat să le întrerupă. El ar fi vrut, dar Alina a ținut morțiș să nu lipsească. Eu tot am zis să vin să fac cu el, a zis maică-sa mai departe, dar dacă n-am cu cine să mă înțeleg... A ridicat din umeri: Alina s-a gândit că l-am fi amețit de tot, profa de la școală, profa de la meditație și profa de bunică-sa, i-a fost teamă că nu mai înțelege nimic. Păi, și ce, tu nu ai nimic de zis? Faci doar ce zice aia? Am meditat atâția copii și tocmai cu nepotă-miu să nu fac?

Maică-sa nu o iertase niciodată pe Alina că-l lăsase. Și nici nu o va face vreodată. Nu este stilul ei. Ar fi fost complicat, i-a zis, veneai, plecai, iar veneai, ai fi stat numai pe drumuri. Lasă că-l aduc aici când termină școala, măcar pentru câteva zile. Stai cu el, vezi ce știe. O să fie prea târziu, măi, mamă. Ce poți face în câteva